

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

Školní program proti šikaně

Školní program proti šikaně

Tento program byl vypracován na základě Metodického pokynu k prevenci a řešení šikany ve školách č.j. MŠMT-21149/2016 a Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování MŠMT č.j.: 21291/2010-28.

Motto: „Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj. První stadium se v podstatě odehrává v jakékoliv skupině. Všude je někdo neoblíbený nebo nevlivný, na jehož úkor je prima si dělat „legrácky“. Pak to ale jde dál, skupina si najde jakéhosi otloukánka. Třetí stadium už je klíčové. Vydělí se jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nevhodnější oběti. Do této chvíle lze věci jasně řešit. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem i pro opravdu slušné děti a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu – totalitě – se stane šikanování skupinovým programem.“

Michal Kolář

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle
e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>
tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

Obsah

1. Předmět	3
2. Vymezení základních pojmů	3
3. Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků	3
4. Prevence proti šikanování	4
Úkoly pracovníků školy	4
Informovanost pedagogických pracovníků	5
Spolupráce se specializovanými institucemi	5
Krizová telefonní linka	5
5. Krizový plán a postupy řešení šikanování	6
Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování	6
Stádia šikanování	6
Postup pedagogického pracovníka	7
Postup ředitele školy	7
Vyšetřování šikany	8
Výchovná opatření	9
Spolupráce s rodiči	9
Postup rodičů při podezření na šikanování	9
Varovné příznaky šikany, které mohou pozorovat rodiče	10
6. Šikana zaměřená na učitele	10
Prevence šikany učitele	10
Řešení šikany zaměřené na učitele	11
Příloha	12
Informace pro rodiče o školním programu proti šikanování	12

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

1. Předmět

Program proti šikanování slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole, zaměřuje se především na prevenci šikanování mezi žáky, ale i na šikanování učitelů, dále pak ukazuje postupy řešení šikanování. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, rodičům a žákům. Tento program je nedílnou součástí primární prevence rizikového chování ve škole a Preventivního programu školy.

2. Vymezení základních pojmů

Šikanování je agresivní chování dítěte, žáka/žákyně, studenta/studentky vůči jinému žákovi, případně skupině žáků. Jedná se o opakované (nikoliv nutně) chování, které je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně a/nebo sociálně. Šikana je charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese (MŠMT, 2016).

Podoby šikanování jsou:

1. přímá podoba šikany:

- fyzické útoky v podobě bití,
- vydírání,
- loupeže,
- poškozování věcí,
- slovní útoky v podobě nadávek,
- pomluvy,
- vyhrožování,
- ponižování,
- sexuální obtěžování až zneužívání,
- kyberšikana prostřednictvím elektronické komunikace

2. nepřímá podoba šikany

- demonstrativní přehlížení,
- ignorování žáka či žáků.

Šikana může být verbální, fyzická i smíšená (např. násilné či manipulativní příkazy)

3. Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků

Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z toho důvodu musí pedagogický pracovník šikanování předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

(1) Z hlediska trestního zákona může šikanování žáků i učitelů naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen trestných činů) vydírání (§ 235), omezování osobní svobody (§

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

213), útisku (§ 237), ublížení na zdraví (§ 221-224), loupeže (§ 234), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (zvláště § 197a), poškozování cizí věci (§ 257), znásilnění (§ 241), kuplířství (§ 204) apod.

(2) Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu (§168, 167 trestního zákona). V úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadřování (§166 tr. zákona) či schvalování trestného činu (§165 tr. zákona), v krajním případě i podněcování (§ 164 tr. zákona). Skutkovou podstatu účastenství na trestném činu (§10 tr. zákona) může jednání pedagogického pracovníka naplňovat v případě, že o chová ní žáků věděl a nezabránil spáchání trestného činu např. tím, že ponechal šikanovaného samotného mezi šikanujícími žáky apod.

(3) Ředitel školy odpovídá za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí. Vychází přitom z komplexního pojetí preventivní strategie, která je ve smyslu Metodického pokynu k prevenci a řešení šikany ve školách č.j. MŠMT-21149/2016 součástí Školní preventivní strategie.

4. Prevence proti šikanování

Základem prevence šikanování a násilí ve škole je Školní vzdělávací program „Podkovička“, který podporuje pozitivní vzájemné vztahy mezi žáky (i mezi žáky a učiteli) a usiluje o vytváření bezpečného prostředí školy, a Preventivní program školy.

Úkoly pracovníků školy

Ředitel školy:

- odpovídá za tvorbu a realizaci Programu proti šikaně
- zajistí doplňování školní knihovny o literaturu týkající se rizikového chování žáků
- zajistí, aby pedagogičtí pracovníci, žáci a rodiče byli seznámeni s negativními důsledky šikanování
- zajistí vzdělávání pracovníků v oblasti šikanování a rizikového chování obecně
- je odpovědný za vyšetření podezření na šikanování, pokud oznámení učiní rodiče, jiný pedagog apod.
- je odpovědný za oznámení případu, pokud naplnil skutkovou podstatu trestného činu, Policii ČR

Zástupce ředitele školy:

- spolupracuje se školním metodikem prevence a třídním učitelem při řešení krizových situací

Školní metodik prevence a výchovný poradce:

- připravuje a koordinuje tvorbu plánu proti šikanování
- spolupracuje s třídními učiteli a vedením školy při řešení krizových situací
- spolupracuje s okresním metodikem prevence, Policií ČR a orgány sociálně právní ochrany dítěte
- koordinuje práci se žáky v oblasti prevence rizikového chování

Školní psycholog:

- připravuje a koordinuje tvorbu plánu proti šikanování
- spolupracuje s třídními učiteli a vedením školy při řešení krizových situací
- podílí se na preventivních programech proti šikanování

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

Třídní učitelé:

- prokazatelně seznámí žáky a rodiče s Programem proti šikanování
- na začátku školního roku informují žáky a rodiče, na koho se obrátit při problémech
- oznámí projevy rizikového chování ve třídě metodikovi prevence nebo výchovnému poradci
- spolupracuje při jejich řešení
- v průběhu roku diskutují s žáky o slušném chování a pozitivních mezilidských vztazích

Všichni pedagogičtí pracovníci:

- rozvíjejí pozitivní mezilidské vztahy
- v kritických situacích dají jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat,
- nejsou lhostejní k projevům agresivity,
- řeší okamžitě projevy rizikového chování (ve spolupráci s třídním učitelem, metodikem prevence a výchovným poradcem),
- orientují se v problematice rizikového chování, především šikanování,
- podporují solidaritu a toleranci,
- posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
- uplatňují spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt,
- vykonávají v souladu s pracovním řádem dohled nad žáky,
- vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka, pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Informovanost pedagogických pracovníků

Je důležitá informovanost pedagogických pracovníků, rodičů i žáků o problematice šikanování a vzdělávání pedagogů a metodika prevence v problematice šikany. Pedagogičtí pracovníci by se měli vzdělávat k problematice šikanování podle plánu DVPP školy.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany spolupracujeme s institucemi:

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence.

Krizová telefonní linka

Školní metodik prevence informuje o krizových telefonních linkách k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče 286 881 059, 774 089 181 linka funguje denně od 8 hodin do 18 hodin. Linka bezpečí - 116 111

5. Krizový plán a postupy řešení šikanování

Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

Nepřímé (varovné) znaky šikanování:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády,
- při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními,
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů,
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený,
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči,
- stává se uzavřeným,
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje,
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené,
- zašpiněný nebo poškozený oděv,
- stále postrádá nějaké své věci,
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy,
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy,
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole,
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikanování:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet,
- rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný,
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené nepřátelským až nenávislivým, nebo pohrdavým tónem,
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil,
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jí podřizuje,
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich,
- honění, strkání, štouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí,
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Stádia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.¹

Postup pedagogického pracovníka

- (1) Informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.
- (2) Má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.
- (3) V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.
- (4) Vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.
- (5) Svola schůzku rodičů a informuje i ostatní rodiče, že byla šetřena ve třídě šikana.
- (6) Následuje práce se třídou, agresorem a obětí.
- (7) Navrhne v pedagogické radě potrestání agresorů.

Postup ředitele školy

- (1) Přijme informaci o šikanování (pedagogický pracovník, rodič, žák).
- (2) Rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu vlastními silami, nebo zda škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR.

¹ Stadia šikanování podle Michala Koláře, 1990, 1996, 1997, 2000 aj.

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle
e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>
tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

- (3) V případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů.
- (4) Zajistí informování dotčených rodičů o vyšetřování šikany nebo sám informuje o výsledcích vyšetřování šikany, které řídí.
- (5) V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.
- (6) V mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.
- (7) V mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
- (8) Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
- (9) Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.
- (10) Projedná v pedagogické radě potrestání agresorů.

Vyšetřování šikany

Postupy pro vyšetření a řešení šikany (MŠMT, 2016)

První pomoc při počáteční šikaně:	Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:
odhad závažnosti a formy šikany; rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi; nalezení vhodných svědků; individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory); ochrana oběti; předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); realizace vhodné metody: a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný	A. První (alarmující) kroky pomoci zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí B. Příprava podmínek pro vyšetřování zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy; zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům C. Vyšetřování rozhovor s oběťmi a informátory; nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči); třídní hodina: a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; rozhovor s rodiči oběti; třídní schůzka; práce s celou třídou.	individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) D. Náprava 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.
---	---

Výchovná opatření

(1) Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

(2) Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele.
- snížení známky z chování.
- převedení do jiné třídy.

(3) Vypracování Individuálního výchovného plánu

(4) Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

(5) V mimořádných případech se užijí další opatření, které projedná ředitel školy.

Spolupráce s rodiči

Informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy. Při nápravě šikanování pedagogický pracovník spolupracuje:

- s ředitelem školy, školním metodikem prevence, výchovným poradcem a dalšími pedagogickými pracovníky
- s rodinou oběti,
- s rodinou agresora.

Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.

Postup rodičů při podezření na šikanování

(1) Rodiče informují o podezření na šikanování třídního učitele, popřípadě dalšího pedagogického pracovníka, při jehož hodinách nebo dohledu nad žáky k šikaně dochází.

(2) Nejsou-li podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně metodika prevence či výchovného poradce, obrátí se rodiče s informací na ředitele školy.

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle
e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>
tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

- (3) V případech prokazatelných projevů šikany se rodiče přímo obrátí s informací na ředitele školy.
(4) Jsou-li rodiče přesvědčeni, že postupuje škola při řešení šikanování nedostatečně, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost na školu České školní inspekci. Stížnost lze podat písemně, osobně nebo v elektronické podobě a je možné ji adresovat příslušnému inspektorátu ČŠI.

Varovné příznaky šikany, které mohou pozorovat rodiče

- (1) Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- (2) Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
- (3) Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- (4) Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo).
- (5) Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach.
- (6) Ztráta chuti k jídlu.
- (7) Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
- (8) Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- (9) Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- (10) Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- (11) Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- (12) Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- (13) Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- (14) Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- (15) Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- (16) Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- (17) Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

6. Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že je o narušení jasně definovaných rolí. Žák se dostává do pozice větší moci. V žádném případě by neměl zůstat v této situaci pedagog na tento problém sám. Má ze zákona (§22a školského zákona) právo na ochranu a pomoc stejně tak jako žák.

Prevence šikany učitele

Je zapotřebí, aby škola zajistila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém nebude šikana učitele podceňována, ale budou nastaveny mechanismy a postupy k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení tohoto chování. Možnosti případné minimalizace problému šikany učitele:

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

- (1) důraz na dobré sociální klima, které nepodceňuje možnost šikany učitele, řeší ji a realizuje prevenci, v případě nutnosti intervenci
- (2) podpora ze strany vedení školy – podpora a ocenění práce, podpora atmosféry důvěry, komunikace a spolupráce mezi kolegy
- (3) vypracovaný systém řešení při výskytu šikany učitele, vědomí, jak postupovat, na koho se obrátit
- (4) jasné nastavení a uplatňování pravidel ve třídě, včasná reakce na nedodržování pravidel, využívání dohodnutých postihů,
- (5) učitel zajistí, aby byla výuka srozumitelná, přiměřená, propojená se životem, zajímavá
- (6) podpora všech žáků, podpora silných stránek, provádí zpětnou vazbu
- (7) zachování důstojnosti žáka, nezesměšňování
- (8) včasné reagování na změny chování u žáků
- (9) řešení problémů ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm
- (10) podpora prosociálního a kooperativního chování žáků

Řešení šikany zaměřené na učitele

Při řešení je nutné postupovat stejně jako v čl. 5 tohoto dokumentu. Dále je nutné respektovat tyto zásady:

- Oběť by se neměla s touto situací vyrovnávat sama, ale měla by mít podporu svého okolí, kolegů a vedení školy. Je nutno řešit tuto situaci ihned s rodiči, žáky i kolegy.
- Škola má stanoven v krizovém plánu, jak v takové situaci postupovat, jakou roli má při řešení napadený pedagog, vedení, školní poradenské pracoviště. Plán také zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečnosti pedagoga i žáků.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem se učitel řídí krizovým plánem, pokud to není možné, zajistí svou bezpečnost i ostatních žáků za pomoci jiného pedagoga, zajistí za pomoci jiného učitele nebo vedení dohled nad ostatními žáky a případně se izoluje agresor.
- V případě zážitku šikany učitele je zapotřebí vyhledat pomoc kolegů, rodiny apod. z důvodu možného traumatu ze stresujícího zážitku, popřípadě vyhledat odbornou pomoc.
- Je potřeba posoudit sociální vztahy ve třídě a nastavit odpovídající řešení
- Škola zajistí pro třídu intervenční program za účelem znovunastolení bezpečnosti ve třídě

V Praze 1. 9. 2023

Ing. Dominika Ondrášková, ředitelka školy

Přílohy: Informace pro rodiče o školním programu proti šikanování

Základní škola ①
Charlotty Masarykové,
Praha 5 – Velká Chuchle
Starochuchelská 240/38
PSČ: 159 00, IČO: 701 07 521

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

Příloha

Informace pro rodiče o školním programu proti šikanování

Vážení rodiče,

velmi si vážíme toho, že máte v naši školu důvěru a spolupracujete na rozvoji svého dítěte právě s námi. Snažíme se, aby u nás byly děti jak ve fyzickém, tak v psychickém bezpečí a děláme pro to maximum. Nicméně i ta nejlepší škola není zcela imunní proti výskytu šikanování. Proto chceme být připraveni zachytit případné ubližování silnějších slabším hned v počátku a účinně takové bezprávi zastavit. S tímto záměrem jsme vytvořili program proti šikanování. Jeho důležitou součástí je spolupráce nás pedagogů s Vámi - rodiči.

Prosíme Vás proto o pomoc. Kdybyste měli podezření či dokonce jistotu, že je Vašemu dítěti ubližováno, bezprostředně se na nás obraťte (na třídního učitele, školního metodika prevence či ředitele školy). Níže naleznete i seznam varovných příznaků, které mohou se šikanou souviset. Pokud byste se z jakéhokoliv důvodu chtěli v této záležitosti obrátit na školu anonymně, můžete tak učinit na stránkách www.nntb.cz* (více informací viz níže) nebo prostřednictvím mobilní aplikace. **Vaši informaci budeme brát velmi vážně a situaci budeme odborně a bezpečně řešit.**

Děkujeme za spolupráci!

* **NNTB - Nenech to být** je internetový systém a mobilní aplikace bojující proti šikaně a vylučování z kolektivu na školách po celé ČR. S podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy přinášíme efektivní způsob odhalování těchto problémů ještě v jejich zárodku. To vše za spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou Brno a Linkou bezpečí, která aktuálně řeší veškerou administraci, schvalování škol, technickou podporu a obecnou komunikaci. Naše škola se do tohoto projektu zapojila a vytvořili jsme tak další komunikační kanál, přes který se můžete na školu obrátit. Veškerá oznámení jsou anonymní a putují do mailu školnímu metodikovi prevence a výchovnému poradci.

Varovné příznaky šikany, které mohou pozorovat rodiče

- (1) Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- (2) Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
- (3) Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- (4) Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo).
- (5) Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach.
- (6) Ztráta chuti k jídlu.
- (7) Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
- (8) Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- (9) Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- (10) Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.

Základní škola Charlotty Masarykové, Praha 5 – Velká Chuchle

Starochuchelská 240/38, 159 00 Praha 5 – Velká Chuchle

e-mail: skola@chuchle.cz, <http://skola.chuchle.cz>

tel. 257 941 039, IČO: 70107521, datová schránka: uxxmj8u

(11) Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.

Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.

(12) Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.

(13) Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.

(14) Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.

(15) Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.

Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)

(16) Dítě se vyhýbá docházce do školy.

(17) Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

